

Actualisatie vacatureprognose

2023-2024

14 december 2023

- Dit artikel is een update van de vacatureprognose van UWV die op 1 juni 2023 is gepubliceerd.
- Ondanks een lagere economische groei in 2023 verwacht UWV maar een beperkte daling van het aantal ontstane vacatures in 2023 (-9%) en 2024 (-2%).
- De sectoren met de meeste ontstane vacatures zijn in 2024 detailhandel, zorg en welzijn, horeca, specialistische zakelijke diensten en industrie.
- Naast deze vacatureprognose zijn er verschillende aanwijzingen dat de krapte aan personeel (tijdelijk) iets minder ernstig wordt, maar dat de arbeidsmarkt nog steeds krap blijft.

Ondanks lagere economische groei in 2023 maar beperkte afname ontstane vacatures

Het aantal ontstane vacatures bereikte in 2022 met bijna 1,6 miljoen het hoogste niveau sinds 1997, maar neemt naar verwachting in 2023 af met 9% (140 duizend). Dat is het gevolg van de lagere economische groei. In 2024 wordt een verdere daling verwacht, maar die blijft beperkt tot 2% (34 duizend). Het aantal ontstane vacatures ligt dan met bijna 1,4 miljoen nog altijd hoger dan in 2019, het laatste jaar vóór de coronapandemie. Het aantal nieuwe vacatures is in 2024 wel lager dan in 2022. Maar 2022 was een uitzonderlijk jaar. Er trad toen een inhaaleffect op vanwege het opheffen van de coronabeperkingen.¹

De vacatureprognose van 1 juni 2023 was gebaseerd op het Centraal Economisch Plan (CEP). In de Macro Economische Verkenning (MEV) is de verwachting voor de economische groei in 2023 sterk naar beneden bijgesteld (van 1,6% naar 0,7%).² Voor 2024 wordt nu 1,5% bbp-groei verwacht (eerder was dat 1,4%). De verwachtingen van het CPB voor de arbeidsmarkt verschillen echter niet veel van de vorige raming. Ook de geactualiseerde vacatureprognose van UWV wijkt niet veel af van de vorige prognose.

De groeicijfers die het CPB gebruikt zijn jaargemiddelden. De economische groei van kwartaal op kwartaal geeft een ander beeld. In de eerste drie kwartalen van dit jaar kromp de economie steeds ten opzichte van het vorige kwartaal, met 0,5%, 0,4% en 0,2%. Na twee kwartalen krimp is volgens de gangbare technische definitie sprake van een recessie. Tot nu toe is die echter vrij licht.³ Deze kwartaalcijfers maken een verwachte groei op jaarbasis van 0,7% vrij optimistisch. Toch blijft UWV bij de vacatureprognose uitgaan van de MEV. Daarvoor zijn twee redenen. Ten eerste wijzen verschillende indicatoren op basis van de conjunctuurenquête nog niet op een krimp van de werkgelegenheid (zie verderop). Ten tweede geeft een alternatief prognosemodel gebaseerd op het ondernemersvertrouwen tot en met het 3^e kwartaal van 2023 nog een iets optimistischer beeld voor het 4^e kwartaal dan het model op basis van het CEP.

Minder ontstane vacatures betekent geen banenkrimp, maar wel minder banengroei

Vacatures moeten niet worden verward met banen. Een vacature is geen baan; een baan is geen vacature. Een vacature is een openstaande arbeidsplaats waarvoor buiten de organisatie wordt geworven. Een baan is een bezette arbeidsplaats: er is al een arbeidsrelatie tussen een werkgever en een werknemer⁴. Als een bedrijf vacatures heeft, ontstaan er pas nieuwe banen als het lukt om daarvoor geschikte kandidaten te vinden.

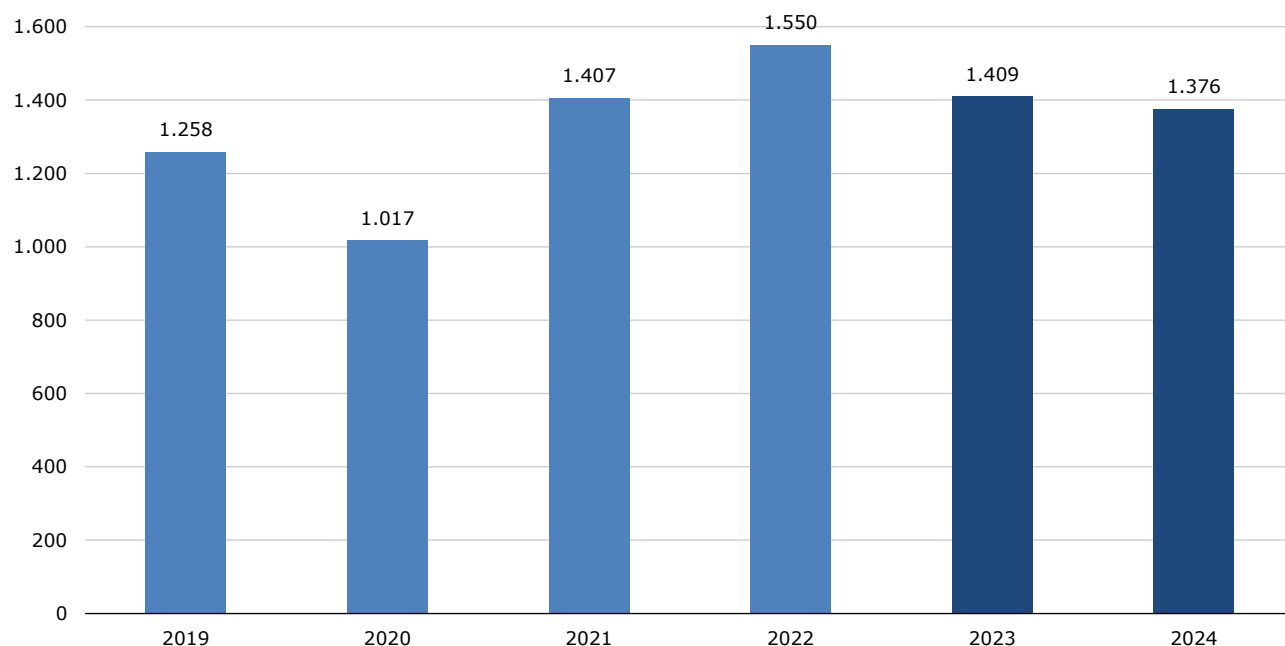
¹ De vacatureprognoses per sector zijn gemaakt met een speciaal soort lineaire regressiemodellen ('error correction models'). Voor de meeste sectoren zijn die gebaseerd op de groei van het bruto binnenlands product (bbp). Voor onderwijs, openbaar bestuur en zorg & welzijn op de ontwikkeling van de overheidsuitgaven voor personeel. De realisatiecijfers van de eerste drie kwartalen van 2023 zijn in de prognose verwerkt.

² CPB (maart 2023), [Centraal Economisch Plan 2023](#). CPB (september 2023), [Macro Economische Verkenning 2024](#).

³ UWV (12 september 2023), [Achter de cijfers: geen echte recessie](#).

⁴ Zowel UWV als het CBS meten het aantal banen op basis van de Polisadministratie, waarin de aangiften voor de loonbelasting worden verzameld.

Figuur 1. Aantal ontstane vacatures (x 1.000) per jaar, 2019-2024
Realisatie 2019-2022; prognose 2023-2024

Bron: realisatie CBS, prognose UWV

De ontwikkeling van het aantal nieuwe vacatures zegt vooral iets over de groei van het aantal banen en minder over de stand daarvan. Een dalend aantal nieuwe vacatures hangt samen met een afnemende banengroei. Maar dat betekent niet meteen een krimpend aantal banen.

Waarom neemt het aantal nieuwe vacatures maar zo weinig af? Vacatures ontstaan niet alleen als organisaties uit willen breiden, maar ook als ze personeel moeten vervangen. In dat verband wordt als oorzaak vaak de vergrijzing van de beroepsbevolking genoemd. Maar vervangingsvraag ontstaat ook doordat werknemers van baan wisselen. Het aantal baanwisselaars is het hoogst bij een sterke economische groei en een krappe arbeidsmarkt. Dan zijn er meer mogelijkheden om een betere baan te vinden en het risico om een andere baan (vaak eerst tijdelijk) te accepteren is minder hoog dan bij een ruimere arbeidsmarkt.

Tabel 1. Economische groei en groei aantal ontstane vacatures, 2019-2024
Realisatie 2019-2022; raming 2023-2024

	Realisatie			Prognose		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Economische groei						
Raming CPB maart 2023 (CEP 2023)	2,0%	-3,9%	6,2%	4,3%	1,6%	1,4%
Raming CPB september 2023 (MEV 2024)	2,0%	-3,9%	6,2%	4,3%	0,7%	1,5%
Groei ontstane vacatures						
Raming UWV juni 2023	6%	-19%	38%	10%	-8%	-3%
Raming UWV december 2023	6%	-19%	38%	10%	-9%	-2%

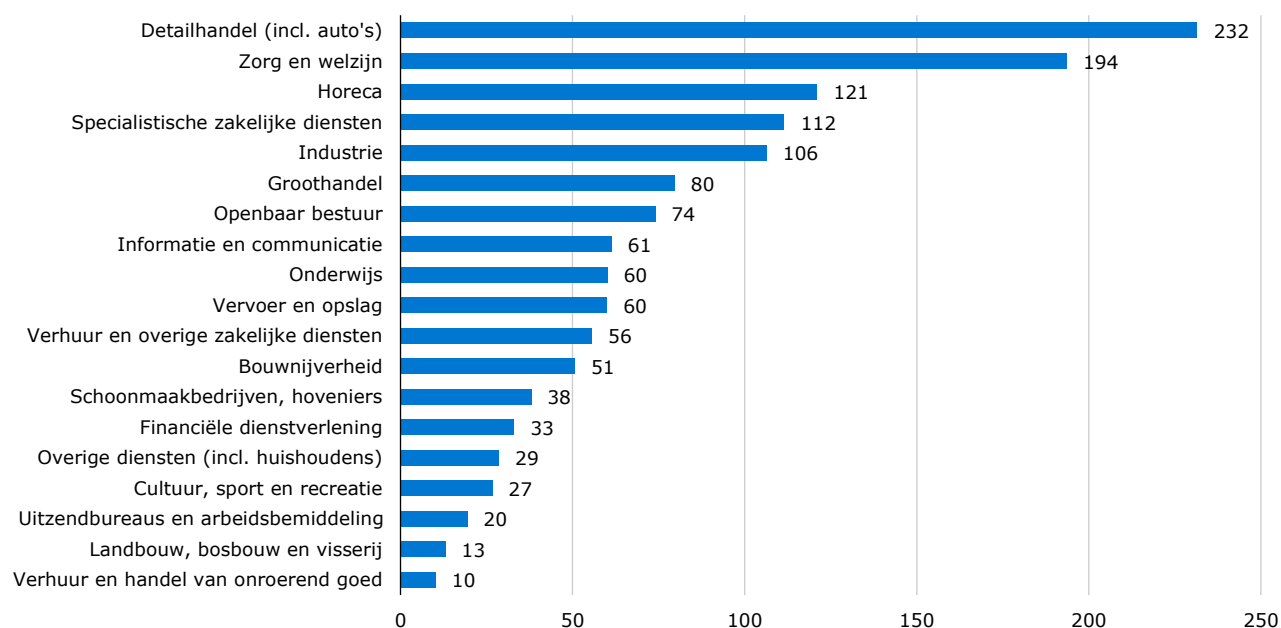
Bron: CBS (realisatie), CPB en UWV (ramingen)

Ook in 2024 de meeste nieuwe vacatures in detailhandel, zorg & welzijn en horeca

Figuur 2 toont de sectorverdeling van de vacatures die in 2024 zullen ontstaan. De hoogste aantallen zijn te verwachten in de detailhandel (incl. auto's) (232 duizend), zorg & welzijn (194 duizend) en horeca (121 duizend). Het is gebruikelijk dat er veel vacatures ontstaan in de detailhandel en de horeca. Er werken veel jongeren in bijbanen, vaak gedurende korte tijd, waardoor ook snel weer nieuwe vacatures ontstaan. De sector zorg & welzijn heeft vooral veel vacatures omdat het een grote sector is.

In de vacature-enquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vallen uitzendkrachten niet onder de sector uitzendbureaus & arbeidsbemiddeling, maar onder de sectoren waar ze werkzaam zijn. Van uitzendbureaus wordt alleen de staf, zoals intercedenten, onder de sector uitzendbureaus & arbeidsbemiddeling gerekend. Daardoor speelt deze sector in figuur 2 een onopvallende rol.

Figuur 2. Prognose ontstane vacatures (x 1.000) per sector in 2024

Bron: prognose UWV o.b.v. cijfers CBS

Beperkte daling ontstane vacatures lost de krapte niet op

De verwachte afname van het aantal ontstane vacatures is te beperkt om de krapte op de arbeidsmarkt op te lossen. De krapte is deels structureel, doordat vraag en aanbod inhoudelijk onvoldoende op elkaar aansluiten. Daarnaast speelt de ontwikkeling van het arbeidsaanbod een rol. Het CPB verwacht dat de groei daarvan de komende jaren terugloopt tot bijna nul in 2030.⁵

Het CBS meet de spanning op de arbeidsmarkt aan de hand van het aantal openstaande vacatures per 100 werklozen. In de eerste twee kwartalen van 2023 veranderde er nog niets in dat verhoudingsgetal. Het bleef op 122 vacature per 100 werklozen. In het derde kwartaal wel: toen liep de spanning terug naar 114 vacatures per 100 werklozen.⁶

De lichte economische recessie heeft nog niet geleid tot een omslag op de arbeidsmarkt. Dat blijkt uit de Conjunctuurenquête Nederland (COEN).⁷ Bijlage I bevat twee grafieken gebaseerd op deze enquête.

Personeelstekort is voor bedrijven nog steeds de voornaamste belemmering (Figuur I.1). Sinds juli 2022 loopt het aandeel van de bedrijven dat deze belemmering noemt wel geleidelijk terug. Maar in oktober 2023 was het toch nog 40,3%. Tegelijkertijd zijn er nu meer bedrijven die een tekort aan vraag naar hun producten of diensten als belemmering zien. In oktober 2023 gold dat voor 19,5% van de bedrijven, terwijl dat in juli 2022 nog maar 11,2% was.

De balans tussen bedrijven die de komende drie maanden een toe- of afname van hun personeelsbestand verwachten wordt iets minder gunstig, maar is nog wel positief (Figuur I.2). Van de bedrijven verwacht 16,1% een toename en 10,1% een afname van hun personeelsbestand. De cijfers wijzen niet op een omslag op de arbeidsmarkt maar op een voortzetting van de trend die al gaande was.

Als de arbeidsmarkt erg krap is, kan dat een belemmering zijn voor de personeelsvoorziening en daarmee ook voor de economische groei. Ook overheidsambities op het gebied van o.a. klimaat en woningbouw worden hierdoor belemmerd. De oplossing van personeelstekorten blijft daarom om creativiteit vragen. UWV heeft hiervoor 34 mogelijke oplossingen gepubliceerd. Die gaan over het aanboren van nieuw talent, het anders organiseren van werk en het binden en boeien van medewerkers.⁸

⁵ Centraal Planbureau (maart 2023), [Verdieping Centraal Economisch Plan 2023](#).

⁶ CBS (14 november 2023), [Spanning op de arbeidsmarkt neemt af in het derde kwartaal](#).

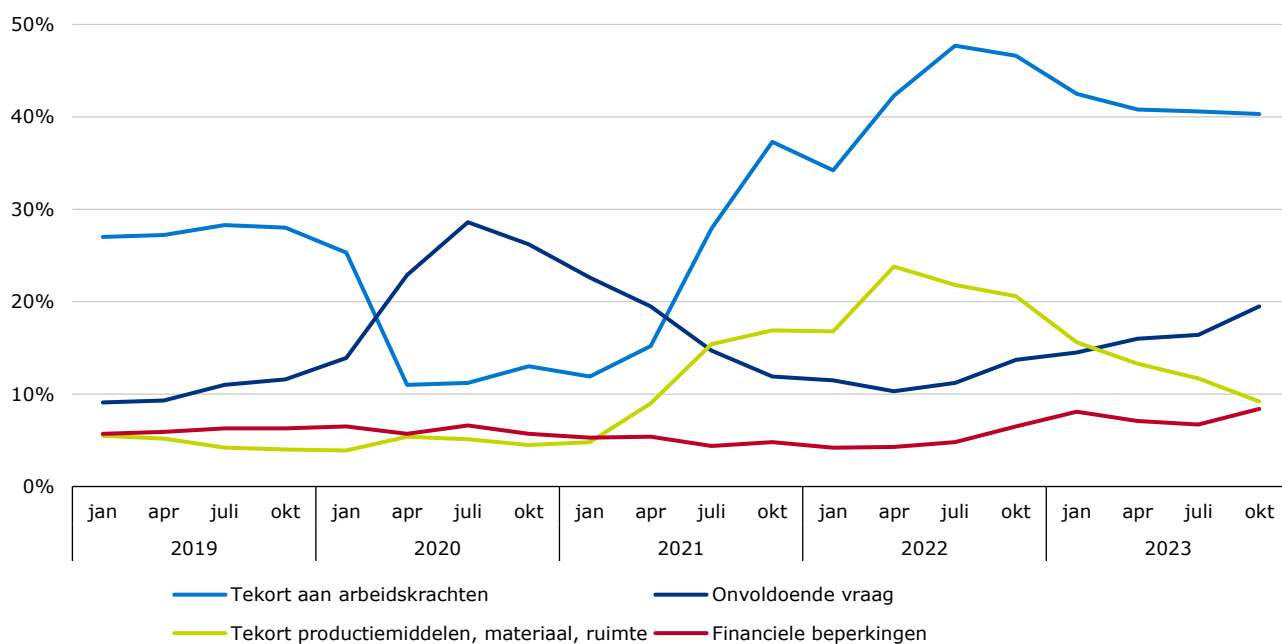
⁷ CBS (15 november 2023), [Ondernemersvertrouwen daalt licht begin vierde kwartaal](#).

⁸ UWV (28 maart 2023), [34 oplossingen voor personeelstekorten](#).

Bijlage I Enkele resultaten uit de Conjunctuurenquête Nederland (COEN)

Figuur I.1. Voornaamste belemmeringen die bedrijven ervaren (selectie)

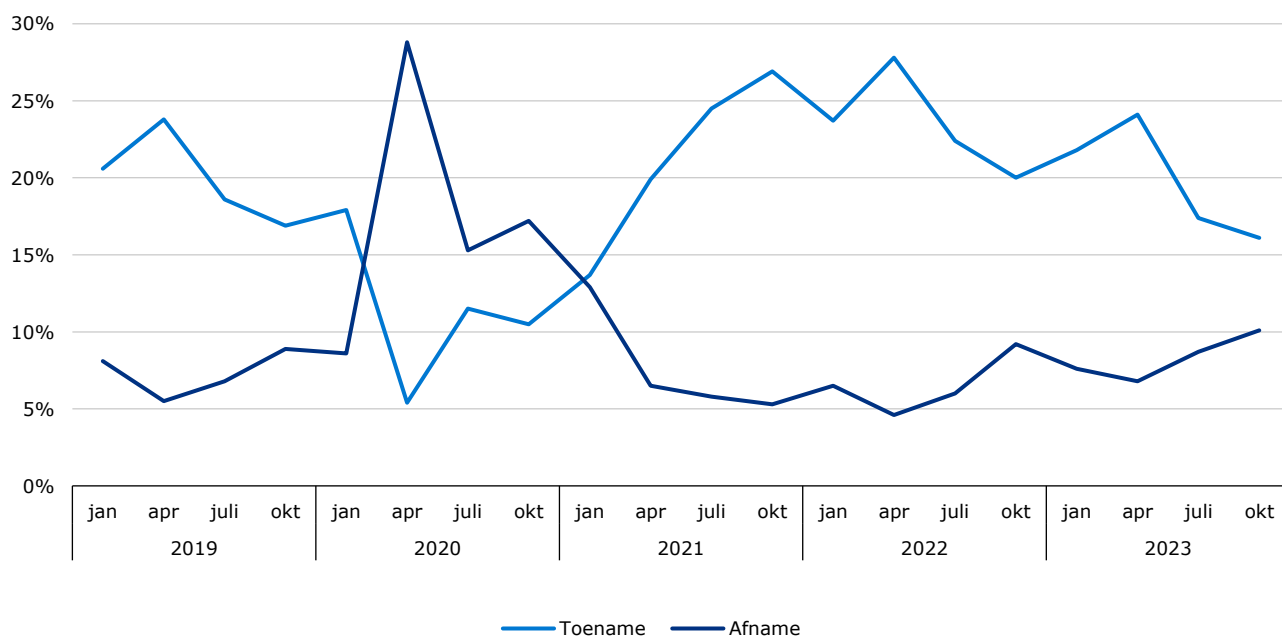
Percentage van de bedrijven

Bron: CBS

Figuur I.2 Verwachte ontwikkeling personeelssterkte in de komende drie maanden

Percentage van de bedrijven dat toe- of afname verwacht

Bron: CBS

Colofon

Uitgave

UWV *Arbeidsmarktinformatie en -advies*

Postadres

Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

sake.wagenaar@uwv.nl

Persvragen

Voor persvragen kunt u terecht bij één van onze woordvoerders via 020 687 51 85.

Auteur

Sake Wagenaar

Volg ons

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, graag zelfs, maar gebruikt u wel de bronvermelding.

UWV © 2023